

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	1 / 11

1. AMAÇ

Bu prosedürün amacı; “TS/EN ISO17025 Deney ve kalibrasyon laboratuvarlarının yeterliliği için genel şartlar” ve “TS EN ISO/IEC 17043 / Uygunluk değerlendirmesi- Yeterlilik deneyi için genel kurallar” standartları kapsamında numune alma şartlarına uygunluğunu sağlayacak bir yöntem oluşturmaktır.

2. KAPSAM

Kalite Yönetim Sistemi (KYS) kapsamında belirlenen numune alma planını ve yöntemini değerlendirilmesi faaliyetlerini kapsar.

3. TANIMLAR

4. İLGİLİ DÖKÜMANLAR VE VERİLER

- Numune Alma Tutanağı Formu (F.539)

5. SORUMLULAR

- Enstitü Müdürü
- Kalite Yönetim Birim Sorumlusu
- Laboratuvar Sorumlusu
- Numune Kabul Sorumlusu
- Analiz sorumluları

6. PROSEDÜRÜN UYGULANIŞI

Bakanlık ve bağlı kuruluşlar tarafından görevlendirme sonucu enstitü uzmanlarının yerinde numune alma durumlarında **Numune Alma Tutanağı Formu (F.539)** ile numuneye ait bilgiler doldurulur ve sonuç raporu uzmanlarca yazılır. Analiz/Test/Muayene raporu ile **Numune Alma Tutanağı Formu (F.539)** arşivde birlikte muhafaza edilir. Özellikle Bakanlık emri ile ihbarı mecburi hastalıklar çıktığında yerinde hastalık tespiti yapmak üzere Enstitü Müdürü tarafından görevlendirilen, Enstitüde görevli konu uzmanlarından oluşturulan heyet tarafından yerinde epidemiyolojik, makroskopik ve klinik incelemeler yapılarak hastalık çıkışına göre ve şüphelenilen hastalığa göre numuneler alınarak Enstitüye getirilir ve Numune Kabul Birimi'ne teslim edilir.

Sahaya gerekli alet ve ekipman alınarak gidilerek gerekli gözlem yapılarak anamnezi bilgileri alınarak canlı veya ölü hayvanlardan gerekli numuneler alınır.

6.1. Numune Alma Planı

Hayvan, işletme, köy veya bölgeyi temsilen seçilen örnekte istenen analizlere göre tüm bulunması veya yapılması gerekenleri gösteren plandır.

Numune alma planları; insan ve hayvan sağlığına olan etkisine, numunelerin bozulmasına etkisine, cinsine ve sayısına göre saptanır. Numune alma planlarının seçimini etkileyen başlıca faktörler;

- Ürünün potansiyel sağlık riski,

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	2 / 11

- Ürünün bozulma potansiyeli,
- Kanun, yönetmelik, talimat ve resmi kuruluşlarca önerilen hastalıkla mücadele yöntemleri veya Tarım ve Orman Bakanlığı, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü veya Enstitü'nün resmi görevlendirme yazılarına istinaden yapılan örnekleme planlarıdır.

Numune alma planları; İl, İlçe, Köy, Mera, akarsu, göl, gölet, deniz ve baraj gibi yerlerdeki işletme sahiplerine ait veya doğal olarak yaşamını sürdüren hayvanların bulunduğu yerlerde uygulanır.

6.1.1. Numune Alma İşlemi Gerçekleştirilirken Yapılması Gereken Planlama

1. Numune almaya giderken görev evrakları hazırlanmalı
2. Numune almak için gerekli alet ve ekipman hazır bulundurulur
3. Numune taşımak için termos ve buz aküleri hazır bulundurulur
4. Gidilecek araç hazır bulundurulur
5. Gidilecek yerin resmi yetkilileri (İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri) ile temas kurulur.
6. Numune miktarları ve nasıl alınacağı numune alma yönteminde belirtilen kriterlere uymalı.
7. Kokuşma bulguları şekillenmemiş olmalıdır.
8. Güvenlik için koruyucu kıyafetler (Çizme Önlük, tulum, bone, galoş, eldiven gözlük maske vb.) hazır bulundurulmalı.
9. Güvenli bir ortam oluşturulduktan sonra numune alınmalı.
10. İşlem bitince de İmhası ve itlafı gerekli hayvansal atıklar usulünce imha edilmeli.

6.1.2. Numune Alınırken Gerekli Alet, Ekipman ve Belgeler

No	Malzemeler	No	Malzemeler
1	Pens	23	Kâğıt
2	Makas	24	Kurşun kalem
3	Bistüri Sapı	25	Şap numune kabı (gliserinli izobufferlı)
4	Bistüri Ucu	26	Beyaz poşet
5	Falcon tüp 50ml	27	Numune kabı
6	Falcon tüp 15 ml	28	Tulum
7	Kan tüpü (Kırmızı ve sarı kapaklı)	29	Eldiven
8	EDTA'lı kan tüpü (Mor kapaklı)	30	Viral Swap
9	Holder	31	Bakteriyel Swap
10	Vacutainer	32	Galoş
11	Enjektör 2ml	33	Bone
12	Enjektör 5 ml	34	Çöp poşeti
13	İnsülin iğnesi	35	Tıbbi atık poşeti
14	Pamuk	36	Formaldehit
15	El dezenfektanı	37	Derece

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	3 / 11

16	Peçete	38	Stetoskop
17	Alkol	39	Termos
18	Lam	40	Buz aküsü
19	Lamel	41	Önlük
20	Cama yazar kalem	42	Dezenfektan
21	Tükenmez kalem	43	Tulum
22	Gözlük	44	F.539 Numune Alma Tutanağı Formu

6.1.3. *İhbarı Mecburi Hayvan Hastalıklarından, Sahada Örnek/Marazi Madde Alınmasında Görev Alacak Kişilerin Yetkileri ve Nasıl Görevlendirildikleri?*

- 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Ve Yem Kanunu'nun, Bulaşıcı hayvan hastalıklarının kontrolü ve yükümlülükler kısmı B maddesinde; Bakanlık, ihbarı mecburî bir hastalığın ortaya çıkması veya ortaya çıkma şüphesinin varlığı hâlinde, koruma ve gözetim bölgelerinin oluşturulması, hastalığın araştırılması ve hastalığın yayılmasının önlenmesi için gerekli kontrol, numune alma, teşhis ve diğer incelemeleri yapmaya, aşılama, hayvanların izole edilmesi veya itlaf ve imha edilmesi, hayvanların veya insanların hareketlerinin kısıtlanması veya yasaklanması amacıyla kordon konulması, suni tohumlama ve ıslah çalışmalarının durdurulması, hastalığın yayılmasına sebep olabilecek hayvansal ürün, yem, alet, ekipman ve bunun gibi bulaşık materyalin imhası da dâhil her türlü tedbiri almaya yetkilidir.
- Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarları Yönetmeliği'nin MADDE 16 – (1) Veteriner teşhis ve analiz için laboratuvara getirilen materyalde, Kanun ve bu Kanuna göre düzenlenmiş alt mevzuat çerçevesinde belirlenen ihbarı mecburi hastalıklardan biri tespit edildiğinde, durum laboratuvar sorumlu yöneticisi tarafından derhal il müdürlüğü ve ilin veteriner hizmetleri yönünden bağlı olduğu enstitü müdürlüğüne en seri vasıta ile bildirilir. Laboratuvar sorumlu yöneticisi bu yükümlülüğün yerine getirilmesinde Bakanlığa karşı sorumludur.
Laboratuvar Sorumlu yöneticisi Teknik personel olarak; Hayvan hastalık ve hayvanın yapısıyla ilgili teşhis ve analizlerini yapacak laboratuvarlarda teknik hizmet kadrosunda çalışan veteriner hekim, kimyager, biyolog, veteriner sağlık teknikeri, laboratuvar teknikeri, veteriner sağlık teknisyeni ve laboratuvar teknisyenlerini görevlendirebilir.
- Hayvan Hastalıkları ile mücadele yönetmeliklerinde de belirtilmektedir.
- Veteriner Laboratuvar Bilgi Sistemi (VELBİS) üzerinde Enstitü Müdürlüğümüzce yapılan testler tanımlanmış olup İl/İlçe Müdürlüklerince gönderilecek numuneler sistem üzerinden Protokol hazırlanması; hazırlanan protokollerin üst yazı ile E Belge üzerinden gönderilir.*
- İl/ilçe Müdürlüklerince gönderilecek olan numunenin VELBİS teki yönlendirme çerçevesinde bağlı bulunan Enstitü Müdürlüğüne gönderilmesi, bağlı buluna Enstitü Müdürlüğü VELBİS sisteminde tanımlı değil ise sistemin yönlendirdiği en yakın Enstitü Müdürlüğüne gönderilir.*
- Cihaz arızası, laboratuvar tadilatı, personel izin/rapor vb. nedenlerle analiz işlemlerinin askıya alınması gerektiği durumlarda yapılmış olan tanımlamalar VELBİS sistemi*

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	4 / 11

üzerinde geçici olarak kaldırılır. Analiz işlemlerine başlanması durumunda tekrar tanımlanır

6.2. Numune Kabul ve Red Kriterleri

Numune almak için aşağıda belirtilen kriterler doğrultusunda yöntem uygulanarak numune alma işlemi gerçekleştirilir.

A. Bakteriyolojik İncelemeye Uygun Numune

Kan: Kan, V.jugularis'ten, içinde %10 steril sodyum sitrat gibi herhangi bir antikoagülan madde bulunan şişe veya tüplere bu maddenin 5 misli kadar alınmalıdır.

Kan serumu: Steril şartlarda V.jugularis'ten kuru ve steril tüpe veya ağzı geniş şişeye yeteri kadar kan alınır ve oda ısısında meyilli olarak bırakılır. Serum vermeye başladıktan sonra steril bir telle tüpün kenarı çizilir ve serin bir yere konulur. 24 saat sonra ayrılan serum alev karşısında steril bir şişeye aktarılır, ağzı kapatılır ve etiketlenip gönderilir. Seruma hiçbir koruyucu katılmaz. Serumun kansız ve hemoliz olmamasına dikkat edilmelidir.

Kan Frotisi: Temizlenmiş lam üzerine bir kenara daha yakın olacak şekilde bir damla kan damlatılır, başka bir lam veya lamel ile temas ettirilip uzak kenara doğru çekilerek froti hazırlanır, kurutulur, birbirine temas etmemesi için iki ucu kibrit çöpü ile beslenen frotiler temiz bir kâğıda sarılıp marazi madde tutanağı ile laboratuvara gönderilmelidir.

Süt: Önce meme ve meme başları sabunlu su ile yıkanır, temiz bir bezle kurulanır ve alkolle dezenfekte edilir. Eller de aynı şekilde temizlendikten sonra her bir memeden eşit miktarda süt ayrı steril şişelere sağılır. *Soğuk zincirde en kısa sürede Enstitüye gönderilir.*

İdrar: Aseptik bir kateterle alınan 50-100 ml idrar steril bir şişede gönderilir.

Vajina, göz, burun akıntısı: Vajinanın dışı aseptik bir solüsyona batırılmış, pamukla silinir, kurulanır, vajina açılır ve bir bagete sarılmış steril bir pamuk vajinanın derinliklerine daldırılıp çıkarılır. Bu pamuk steril bir tüp veya küçük bir kavanoz içinde gönderilir. Göz ve burun akıntıları da ayrı şekilde gönderilir.

Balgam: Steril gazlı bezden yapılan bir tampon bir telin ucuna tespit edilir, trake sondasından geçirilerek trakeye sokulur. Hayvan öksürtülür, tampona bulaşan balgam steril şişe veya kap içinde laboratuvara gönderilir veya hayvanın önüne temiz ve genişçe bir kâğıt konur, hayvan öksürtülür ve balgam alınarak gönderilir.

Vücut sıvıları: Karın ve göğüs boşluklarından, eklemlerde ve deri altında toplanan sıvılar steril bir enjektörle çekilir ve steril bir tüpe konularak gönderilir.

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	5 / 11

İrin: Açılmamış, apselerden steril bir enjektörle çekilen irin steril bir tüpe konup gönderilir.

Organ parçaları: Bakteriyolojik muayeneler için gönderilecek organ parçaları asepsi ve antisepsi kurallarına uygun olarak, el ayası büyüklüğünde ve lezyonlu kısımlardan seçilmeli ve steril kaplar içinde ve *soğuk zincirde en kısa sürede* gönderilmelidir.

Atık materyaller: Laboratuvara yakın yerlerde cenin bütün olarak ve sızıntı yapmayacak şekilde paketlenip gönderilmelidir. Atık fötusun bütün olarak gönderilmesinin uygun olmadığı durumlarda, atık fötustan kültürel muayene için alınacak en uygun örnekler mide içeriği, akciğer, karaciğer ve dalaktır. Mide içeriğinden örnek, mide duvarının sıcak bir spatül ile yakılmasından sonra aynı yerden pastör pipeti veya steril enjektör ile mide içerisine girilmesi ile alınarak steril kap içine konulur. Akciğer, karaciğer ve dalak parçaları da steril olarak alınır ve *soğuk zincirde* laboratuvara gönderilmelidir.

Fötal membranlar: Dikkatli bir şekilde incelenmeli, en sağlıklı görünen kotiledonlar alınıp kültür için laboratuvara gönderilmelidir (Enfekte kotiledonlar normal parlak kırmızı renklerini kaybederler ve kirli grimsi sarı renk alırlar).

Anthrax şüpheli Vakalarda: Ölen hayvanlardan 3-4 adet kan frotisi hazırlanmalı veya steril pamuğa emdirilmiş kan gönderilmelidir. Anthraksta otopsi yapılmaz. Şayet açılmışsa ve kadavra taze ise birkaç dalak frotisi ile bir parça dalak bir pamukla beslenmiş bir kavanoz içinde gönderilir. Organlar çabuk otoliz olacağından gönderilmez. Ölümünden sonra uzun süre geçmişse ve kokuşma başlamışsa ilikli bir kemik etlerinden sıyrılarak kırılmadan ambalajlanıp gönderilir.

Materyallerin Kabul şartları

1. Bölüme getirilen/gönderilen hayvan veya organ/doku materyalleri, hasta veya yeni ölmüş hayvan veya hayvanlara ait olmalıdır.
2. Kokuşma bulguları şekillenmemiş olmalıdır.
3. Özellikle sıcak mevsimlerde gönderilen ölü hayvan veya bunlara ait materyaller için soğuk koşullarda nakil sağlanmış olmalıdır.
4. Kan ve kan serumlarında hemoliz şekillenmemiş olmalıdır.
5. Örnekler mümkün olduğunca steril şekilde alınmalı, herhangi bir koruyucu madde içermemelidir.
6. Muayenesi istenen materyalde, yakın zamanda antibiyotik kullanılmamış olmalıdır.

Balık Numuneleri Nasıl Gönderilmelidir?

1. Klinik belirtileri gösteren balıklar seçilmeli, alınan örnekler popülasyonu temsil etmelidir.
2. Bakteriyolojik muayene için balık sayısı büyük balıklarda en az 5, yavru balıklarda 10-15 adet olmalı ve mümkünse çabuk ve canlı olarak ulaştırılmalıdır. Ölü balıklar soğuk zincirde gönderilmelidir. Bunun için en uygunu oksijen sistemli balık tanklarıdır. Eğer tank sağlanamıyorsa balıklar steril naylon torbalara konulup, torbalar buz içerisine konularak balığın metabolizması yavaşlatılır. Balıkların olduğu torbaya buz konulmamalıdır.

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	6 / 11

Balık numunelerinin kabul edilmeyeceği durumlar

1. Numune balıkların kokuşmuş olması,
2. Antibiyotik kullanılmış balık numunesi
3. Su numunesi şişelerinin kırılmış olması,
4. Çift Kabuklu Yumuşakça numunelerinde etiket bilgilerinin olmaması ve istasyon numaralarının yazılı bulunmaması, etiketlerinin bulunmaması durumlarında numuneler kabul edilmeyecektir.

B. Patolojik İncelemeye Uygun Numune

Muayene için Kabul Edilecek Materyaller;

1. Hasta veya yeni ölmüş hayvanlar,
2. Sahada nekropsisi yapılan hayvanlardan alınan organ/doku materyalleri,
3. Biyopsi örnekleri,
4. BSE izleme ve Takip Programı kapsamında gönderilen sığır beyin ya da örnekleri,

Materyallerin Kabul şartları

1. Bölüm tarafından muayeneye kabul edilecek hayvan veya organ/doku materyalleri, hasta veya yeni ölmüş hayvan veya hayvanlara ait olmalıdır.
2. Kokuşma bulguları şekillenmemiş olmalıdır.
3. Özellikle sıcak mevsimlerde gönderilen ölü hayvan veya bunlara ait materyaller için soğuk koşullarda nakil sağlanmış olmalıdır.
4. Sahada veteriner hekimler tarafından nekropsisi yapılan hayvanlardan alınan organ/doku materyalleri, şüphelenilen hastalığa uygun doku ve/veya organlardan alınmış ve %10 formalin solüsyonu içinde ya da soğuk şartlarda fakat dondurulmadan en seri şekilde gönderilmiş olmalıdır.

Materyallere Ait Olması Gereken Bilgi ve Evraklar

· Hafta sonu ya da mesai dışı gelen materyallerin kabulü sırasında tam adres ve telefon bilgilerinin eksiksiz alınması ve anemnez verilmek üzere takip eden ilk iş günü başvurunun sağlanması.

Materyallerin Red Şartları

1. Kokuşmuş hayvan veya organ/doku materyalleri,
2. Donmuş hayvan veya organ/doku materyalleri,
3. Muayene istenen hastalığa uygun olmayan organ/doku materyalleri kabul edilmez.

C. Parazitolojik İncelemeye Uygun Numune

Deri Kazıntısı (Uyuz için): Gövde uyuzunda, kılları dökülen bölgenin çevresinden, baş uyuzunda derin kazıntı (kanayınca kadar), Demodektik uyuzda, hastalıklı bölgeden kıl follikülleri sıkılarak, kulak uyuzunda kulak içi içeriği hiçbir işleme tabi tutulmadan kapalı şişe, kavanoz veya naylon torba içerisine (ağız iyice kapatılıp) konularak gönderilir.

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	7 / 11

Diğer Ekdoparazitler (Kene, Bit, Pire, Sinek, Sinek Larvaları v.s.): Hiçbir işleme tabitutulmadan cam şişe içerisinde, ağzı pamukla kapatılarak ya da % 70'lik alkolde ağzı kapakla kapatılarak gönderilir.

Gaita: Mümkünse rektumdan ve yerle temas etmeden alınan ceviz büyüklüğünde (koyunlarda en az 10 gr, sığırlarda en az 50 gr) gaita parçaları plastik kutu, cam şişe, cam kavanoz veya naylon torba içerisinde laboratuvara ulaştırılır.

Bağırsak, Mide: içeriği boşaltılmadan, iki ucu iple bağlanmak suretiyle termos veya buzluk içerisinde gönderilir. Gönderilecek organların kokuşmuş olmamasına dikkat edilmelidir.

Preputsiyal ve Vaginal Yıkantı: Boğalardan sperma ve preputsiyum yıkama sıvıları, dişilerden uterus ve vaginal sıvılar, içerisinde serum fizyolojik bulunan steril plastik tüp veya steril plastik enjektör içerisine en az 5 ml olacak şekilde konularak, güneş ışığından korunmak suretiyle mümkün olan en kısa zamanda (en geç 2 saat içerisinde) laboratuvara ulaştırılmalıdır.

Kan Frotisi: Kulak ya da kuyruk ucu venasından (kanatlı hayvanlarda kanat altı venasından) alınan kan lam üzerine konulmak suretiyle, bir lam ya da lamel aracılığıyla sürme froti hazırlanır. Sürme frotinin ince hazırlanmış ve homojen olması önemlidir. Froti yapılacak lamalar temiz olmalıdır (%50 alkol-eter karışımında temizlenmesi önerilir). Hazırlanan frotiler havada kurutulduktan sonra, iki ucuna mukavva parçası ya da kibrit çöpü konulduktan sonra bir kâğıda sarılarak laboratuvara gönderilir (Özel froti kaplarına konulması tercih edilir).

Organ Frotileri: Karaciğer, dalak, börek, lenf yumrusu, beyin gibi organları kesit yüzeylerinden hazırlanan kazıntı ve tuşe frotiler havada kurutulduktan sonra aynı şekilde gönderilir.

Organ ve Organ Parçaları: Temiz bir naylon torba veya plastik kap içerisine konularak, termos ya da buzluk içerisinde laboratuvara ulaştırılır. Gönderilecek organların kokuşmuş olmamasına dikkat edilmelidir. Kan parazitlerinden şüpheli durumlarda; mümkünse organların (kalp, karaciğer, dalak, böbrek, beyin, lenf yumrusu, kemik iliği) mümkünse tamamı gönderilmelidir. Distomatosis şüphesiyle gönderilen karaciğer, Metastrongylosis yönünden gönderilen akciğer, sindirim sistemi helmintleri için ise mümkünse mide ve bağırsakların tamamı gönderilmelidir.

Balık Materyali: Hastalıktan şüpheli balık işletmesinden en az 5 adet yavru veya büyük balık ve en az 10 adet balık larvası mümkünse canlı olarak laboratuvara ulaştırılmalıdır.

Atık Materyali: Paraziter yönden inceleme için (Trichomonosis yönünden) fötusun mide içeriğinden pastör pipeti veya steril bir enjektörle alınan 5-10 ml mide içeriği steril kap içine konularak laboratuvara gönderilmelidir.

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	8 / 11

D. Arı Hastalıkları İçin İncelemeye Uygun Numune

Marazi maddenim nereden alındığı, arı işletmesinin veya sahibinin adı, kovan sayısı, marazi maddenin alındığı tarih, hastalığın belirtileri, hangi hastalıklardan şüphelenildiği, hastalığın larva ya da ergin arı hastalığı mı olduğu, çevredeki diğer arı kolonilerinde benzeri bir hastalık ya da ölüm olup olmadığı, toplu ölüm durumlarında çevrede tarımsal ilaçlama yapılıp yapılmadığı ve kış mevsimindeki ölümlerde kovan içerisinde yeterli besin (polen ve bal) bulunup bulunmadığı, marazi madde protokolünde ayrıntılı bir şekilde belirtilmelidir.

Ergin Arı: Ergin arı hastalıklarında, hasta ve ölü arılardan, şüphelenilen her hastalık için en az 50-60 adet ergin arı küçük bir karton kutu içerisinde laboratuvara gönderilmelidir.

Yavrulu Petek: Larvalarda hastalık ve ölüm durumlarında, ölü ya da hastalıklı larvaların bulunduğu petek, mümkünse bütün olarak, mümkün değilse yarım çerçeve kesilerek tahta veya karton kutu içerisinde laboratuvara gönderilmelidir. Peteklerin mümkün olduğu kadar az ballı veya balsız olmasına dikkat edilmelidir.

Zehirlenme şüphesiyle Gönderilecek Arı Numuneleri: Kovan içi, önü ve çevresinde bulunan ölü veya zehirlenme belirtisi gösteren arılardan en az 1000 tanesi ile birlikte zehirlendiğinden şüphelenilen bitki, bitki parçası, su ve benzeri materyal ayrı ayrı kaplara konularak ve ambalajlanarak laboratuvara gönderilmelidir.

Temel Petek Numunesi: Temel petek üretimi yapılan yerlerden, yeterli miktarda temel petek numunesi ambalaj kağıtlarına sarıldıktan sonra karton koli içerisinde ve ilgili yönetmelik gereğince gerekli bilgileri içeren numune alma tutanağı ile birlikte laboratuvara gönderilmelidir.

E. Virolojik İncelemeye Uygun Numune

Kuduz şüpheli Vakalarda: Kedi, küçük köpek, vb. ufak hayvanların tamamı, büyük köpek, koyun, keçi, sığır, at, eşek vb. büyük hayvanların başı, atlanto-oksipital eklemden kesilip gövdeden ayrılarak, dayanıklı, sızdırmaz bir kap içinde, soğuk zincirde, mümkün olan en kısa sürede laboratuvara gönderilmelidir.

Kan Serumı Örnekleri

- Örnekler soğuk zincirde gelmelidir ancak donmuş olmamalıdır.
- Kan tam olarak pıhtılaşmış olmalıdır.
- Serumları düzgün ayrılmış olmalıdır.
- Serumun düzgün ayrılabilmesi için pıhtılaşmanın hızlı olduğu kan serumu tüplerine alınmalıdır, enjektöre alınıp gönderilmemelidir.
- Hemoliz olmamalıdır,
- Alındıktan sonra en geç 24-36 saat içerisinde laboratuvara ulaşmalıdır.

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	9 / 11

Tam Kan Örnekleri

- Örnekler soğuk zincirde gelmelidir ancak donmuş olmamalıdır.
- Antikoagulanlı tüplere alınmış olmalıdır, kanda pıhtılaşma olmamalıdır.
- Alındıktan sonra en geç 24-36 saat içerisinde laboratuvara ulaşmalıdır.

Ruminantların iç Organ Örnekleri

- Özellikle akciğer, dalak, karaciğer ve lenf yumrularından alınan örnekler *steril bir kap* içerisine konularak ve buz aküleri ile desteklenerek soğuk zincirde gönderilmelidir.
- Virolojik muayenede kullanılacak iç organ örneklerinde kokuşma olmamalıdır.
- Mümkün olan en kısa sürede laboratuvara ulaştırılmalıdır.
- Bağırsak içeriği gönderilecek ise ya bir tüp ya da temiz bir poşet içerisinde gönderilmelidir.

Balık örnekleri

- Viral balık hastalıklarının teşhisinde kullanılacak balık örnekleri mümkünse su içerisinde canlı olarak ve her farklı grubu temsil edecek şekilde 10'ar adet gönderilmelidir. Canlı göndermek mümkün olmuyor ise temiz bir poşete balık örnekleri konulmalı ve etrafı buz aküleri ile desteklenerek kokuşmayı engelleyecek şekilde gönderilmelidir. Laboratuvara gelecek balıklar tüm balık olmalıdır.

F. Kanatlı Hastalıkları İçin İncelemeye Uygun Numune

Canlı Kanatlı Hayvan Örneği: Tavuk, piliç, civciv, hindi v.b. kanatlı hayvanların tamamı strafor ya da karton kutu veya kalın plastik torba içerisine konularak en kısa sürede laboratuvara gönderilir/getirilir.

Ölü Kanatlı Hayvan Örneği: Tavuk, piliç, civciv, hindi v.b. kanatlı hayvanların tamamı strafor, kutu veya kalın plastik naylon torba içerisine konulup hava ve akıntıyı sızdırmayacak biçimde soğuk ortamda gönderilir/getirilir.

Gaita: Mümkün olduğunca kloakadan içeri (rektum) bölgeden alınan gaita örnekleri, temiz plastik gaita kutusu, cam şişe, cam kavanoz veya naylon torba içerisinde laboratuvara gönderilir/getirilir.

Bağırsak, Mide: içerik boşaltılmadan, iki ucu iple bağlanmak suretiyle soğuk oramda (termos veya buzluk içerisinde) gönderilir/getirilir.

Organ ve Organ Parçaları: Tercihen bütün hayvan gönderilmelidir. Ancak zorunluluk var ise steril bir naylon poşet veya kavanoz içerisine konularak soğuk oramda (termos veya buzluk içerisinde) gönderilir/getirilir.

Taze Kan Örneği: Temiz ependorf tüp veya temiz ve kuru cam tüplere 1,5 ml miktarında alınan kan örnekleri oda sıcaklığında en kısa sürede gönderilmeli/getirilmelidir.

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	10 / 11

Kan Serumı Örneği: Ependorf tüplere 1,5 ml miktarında alınan kan serumundan temiz bir şekilde ayrıldıktan sonra yine ependorf tüp veya cam tüplere yeterli miktarda olacak şekilde konularak soğuk ortamda termos, buzluk veya strafor içerisinde buz aküsü konulmuş olarak gönderilir/getirilir.

Yem Örneği: Yem örnekleri temiz bir naylon poşet veya kutu içerisine dökülmeyecek biçimde konularak, ağzı bağlanır veya kapatılır, özellikle yaz aylarında soğuk ortamda termos, buzluk veya içerisinde buz aküsü bulunan strafora konularak gönderilir/getirilir.

Kümes Suyu Örneği: Bakteriyolojik muayene yapılacak olan su örnekleri steril şişeler içerisine konulduktan sonra ağızları tıpa ile kapatılmış olarak en kısa sürede soğuk ortamda soğuk ortamda termos, buzluk veya strafor içerisinde buz aküsü olacak biçimde gönderilir/getirilir.

Gübre: Temiz naylon poşet içerisine konularak dökülmeyecek şekilde gönderilir/getirilir.

Yumurta: Yumurta viyolu içerisinde iyi bir şekilde ambalajlanarak gönderilir/getirilir.

G. Toksikolojik İncelemeye Uygun Numune

İnsektisit Analizleri İçin;

- Gelen numunede kokuşma olmamalıdır.
 - Numune miktarı her doku için en az 50 gr. olmalıdır. (Bağırsak içeriği için en az 50 gr. Numune olmalıdır.)
 - Soğuk zincirde gelmelidir.
 - Adli vaka numunelerinin ambalajının mühürlü olması.
 - Etiket ve anamnezi bilgilerinin tam olması.
- Kalıntı analizleri için; (Kalıntı izleme Programı)
- Resmi numunelerde ambalajlarının mühürlü olması,
 - Numuneler kokuşmamış olmalı
 - Soğuk zincir içinde intikal etmeli
 - Etiket bilgileri tam olmalı,
 - Miktarı yeterli olmalı (Kalıntı izleme Programındaki prosedüre uygun miktarda olmalı)
- Kalıntı analizleri için; (Özel istekler için)
- Kalıntı izleme programında belirtilen miktarlar esas alınarak numuneler kabul edilir.
 - Numuneler kokuşmamış olmalı
 - Soğuk zincir içinde intikal etmelidir.

6.3. Yeterlilik Testlerine Ait Numunelerin Alınması

Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü tarafından gerçek doğal enfekte hayvan (**örnek**, abort sonrasında kültürde Brucella spp. izole ve identifiye edilen hayvan) ile enfekte olmayan (**örnek**, hastalıktan ari işletmede bulunan hayvan) ve ISO 17025 standartından akredite olan

	T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Erzurum Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü	Doküman No	P.512
		İlk Yayın Tarihi	27.12.2018
		Revizyon Tarihi	16.10.2025
	NUMUNE ALMA PROSEDÜRÜ	Revizyon No	04
		Sayfa No	11 / 11

testleriyle doğrulanan hayvanlardan pozitif ve negatif numuneler için örnekler alınır. Numunelerin alınış kriterleri 6.2. maddesinde tanımlandığı şekilde alınır.

Enstitü Müdürlüğümüz ihtiyaç halinde Bakanlığımıza bağlı 17025 Standardı kapsamında akredite konusunda Ulusal Referans olan Veteriner Kontrol Enstitülerinden de Yeterlilik Testinde kullanılacak referans pozitif ve negatif örneklerin (doku, kan, swap vb.) numuneleri temin edilir. İhtiyaç halinde diğer Veteriner Kontrol Enstitülerinden talep edilen numunelerin istek yazıları Bakanlığımız Belgenet sistemi üzerinden resmi kanallarla yapılır.

7. KAYITLAR

Kayıtlar, Kayıtların Kontrolü Prosedürüne göre Cihazlar Klasöründe saklanır.

8. DAĞITIM

Server üzerinden ilgili personele dağıtımı yapılır.